

Andrzej Jermaczek

PLANOWANIE OCHRONY PRZYRODY – MIĘDZY ILUZJĄ A ŚWIATEM REALNYM

Planning nature conservation – between illusion and reality

Motto

Jeśli chcesz rozśmieszyć Przyrodę, opowiedz jej o swoich planach!

ABSTRAKT: Artykuł bazuje na konstatacji, że wizje ochrony przyrody oraz idące za nimi decyzje i środki ich realizacji, kształtuje w znacznej mierze psychika ludzka, opierająca się nie tylko na faktach i realnych przesłankach, ale także różnego rodzaju nieracjonalnych przekonaniach i iluzjach, negatywnie wpływających na proces planowania. Należą do nich między innymi: powszechne przeświadczenie o potrzebie dominacji ochrony czynnej nad bierną, o konieczności szczegółowego planowania ochrony, najlepiej każdego jej elementu z osobna, o znaczącym wpływie działań ochronnych na przyrodę, o konieczności osiągnięcia zawsze i wszędzie „właściwego stanu ochrony”, o możliwości ścisłego przewidywania skutków działań ochronnych czy o konieczności i skuteczności planowania ochrony z szerokim udziałem społeczeństwa.

Wskazano na potrzebę racjonalizacji decyzji podejmowanych w ochronie przyrody - planowania strategicznego, w miejsce szczegółowego planowania celów i zadań w skali pojedynczych pól i stanowisk, stwarzania warunków do zachodzenia spontanicznych procesów przyrodniczych, ochrony dynamiki układów przyrodniczych i unikania schematyzacji. Wykazano, że nie da się raz na zawsze zaplanować ostatecznego systemu, planu, strategii ochrony przyrody - zarówno przyroda, jak i populacja ludzka to twory dynamiczne. Zmienna jest także psychika ludzka, odpowiedzialna za decyzje dotyczące przyrody, oscylująca między realnością świata, a różnego rodzaju zmiennymi i nietrwałymi iluzjami.

SŁOWA KLUCZOWE: Czynna i bierna ochrona przyrody, plany ochrony, plany zadań ochronnych, planowanie partycypacyjne, spontaniczność przyrody, psychologiczne uwarunkowania ochrony przyrody

ABSTRACT: The article follows an observation that concepts of nature conservation and the resulting decisions and means are largely shaped by human psyche which relies not on only on facts and true premises but also on various irrational convictions and illusions that negatively influence the planning process. These include, among others: the common conviction that active protection should dominate the passive one, best if applied to each element separately, the conviction that in every case and at ev-

1 Pastisz cytatu z Woody Allen'a - Jeśli chcesz rozśmieszyć Boga, opowiedz mu o twoich planach. If you want to make God laugh, tell him about your plans.(ang.) (Allen, Björkman 1998).